

دستور العمل اجرایی انجام آزمایشهای مربوط به معاینات سلامت

شغلی

این دستور العمل در راستای اجرای ماده ۹۲ قانون کار در خصوص انجام معاینات سلامت شغلی و آزمایشات پزشکی مربوطه توسط کارشناسان مرکز سلامت محیط و کار و آزمایشگاه مرجع سلامت تهیه گردیده است.

کلیه آزمایشهای درخواست شده توسط پزشکانی که بر اساس "آیین نامه معاینات سلامت شغلی" اقدام به معاینه پرسنل واحدهای کاری کرده‌اند، فقط باید توسط آزمایشگاههای همکار معاینات سلامت شغلی مطابق با این دستورالعمل انجام گیرد.

مراحل انتخاب و شرایط کاری آزمایشگاههای همکار معاینات سلامت شغلی

۱- هیاتی متشکل از رئیس اداره امور آزمایشگاههای معاونت درمان و بهداشت و مدیر گروه بهداشت حرفه ای و طب کار معاونت بهداشتی سالیانه فهرست آزمایشگاههای داوطلب همکاری با طرح را تهیه نموده و بر اساس موارد تعیین شده در ضوابط انتخاب آزمایشگاه همکار معاینات سلامت شغلی آنها را ارزیابی، انتخاب و نظارت فنی نمایند.

۲- لیست تایید شده آزمایشگاههای منتخب همکار معاینات سلامت شغلی دارای مجوز، (ضمیمه شماره ۳) به واحد بهداشت حرفه‌ای و طب کار معاونت بهداشتی دانشگاه ابلاغ می‌گردد. این لیست توسط واحد مربوطه در اختیار کلینیکهای طب کار انجام دهنده معاینات سلامت شغلی و واحدهای کاری قرار می‌گیرد.

۳- کلینیکهای طب کار انجام دهنده معاینات سلامت شغلی از میان لیست مورد اشاره بند ۲، آزمایشگاه/آزمایشگاههای همکار خود را انتخاب می‌نمایند.

۴- آزمایشگاه همکار تنها در محدوده جغرافیایی تحت پوشش دانشگاه مربوطه، مجاز به انجام آزمایشهای مربوط به معاینات سلامت شغلی می‌باشد.

۵- کلینیکهای طب کار انجام دهنده معاینات سلامت شغلی بر اساس ضمیمه شماره ۱ (ملزومات قرار داد آزمایشهای مربوط به معاینات سلامت شغلی) با آزمایشگاه همکار قرارداد همکاری بسته و رونوشت آن را به معاونت بهداشتی دانشگاه، واحد بهداشت حرفه‌ای و طب کار و نیز اداره امور آزمایشگاههای دانشگاه ارسال میدارند.

۶- کلیه واحدهای کاری که معاینات سلامت شغلی پرسنل آنها توسط مراجعی غیر از کلینیک‌های طب کار (پزشکان واجد شرایط دارای مطب یا پزشکان شاغل در واحد کاری مطابق آیین نامه معاینات سلامت شغلی) انجام شده، می‌بایست جهت انجام آزمایش‌های درخواستی پزشکان مذکور مستقیماً با آزمایشگاه‌های همکار موضوع این دستورالعمل اقدام به عقد قرارداد نمایند.

۷- آزمایشگاه‌ها بدون اخذ درخواست پزشکان دارای مجوز انجام معاینات سلامت شغلی مجاز به انجام آزمایش‌های مربوط به معاینات سلامت شغلی نبوده و مسئولیت درخواست یا عدم درخواست آزمایش با پزشک معاینه کننده خواهد بود.

۸- آزمایشگاه همکار ملزم است، براساس (ضمیمه شماره ۲)، خدمات ارائه شده و تاریخ آن را به اداره امور آزمایشگاه و واحد بهداشت حرفه‌ای و طب کار معاونت بهداشتی دانشگاه ارسال نماید.

۹- اداره امور آزمایشگاه‌های دانشگاه و گروه بهداشت حرفه‌ای و طب کار معاونت بهداشتی بر اساس مسئولیت خود وظیفه دارد با همکاری کارشناس مسئول امور آزمایشگاه‌های معاونت بهداشتی عملکرد آزمایشگاه همکار را پایش و ممیزی نموده و بر حسن انجام آزمایش‌ها نظارت نمایند.

۱۰- در صورت اثبات تخلف از هر یک از موارد مندرج در این دستورالعمل، آزمایشگاه طرف قرارداد، از لیست آزمایشگاه‌های همکار معاینات سلامت شغلی حذف خواهد شد.

۱۱- آزمایشگاه همکار معاینات سلامت شغلی مکلف است بر اساس نظام جامع اطلاعات آماری سلامت شغلی کشور، کلیه اطلاعات آزمایش‌های انجام شده را حداقل به مدت دو سال حفظ نموده و براساس فرمت و زمانبندی درخواستی دانشگاه اطلاعات مربوطه را ارسال نماید.

۱۲- آزمایشگاه‌های مرجع دانشگاهی به دلیل بعد نظارتی حق انجام آزمایش‌های مربوط به معاینات سلامت شغلی را ندارند.

۱۳- آزمایشگاه‌های مراکز دولتی به شرط دارا بودن کلینیک طب کار و شرایط فنی و فیزیکی آیین نامه، اجازه پذیرش افراد جهت آزمایش‌های معاینات سلامت شغلی را دارند.
به ازای هر کلینیک طب کار تنها یک آزمایشگاه همکار دولتی امکان دریافت مجوز انجام آزمایش‌های مربوط به معاینات سلامت شغلی را دارد.

۱۴- نمونه گیری فقط بوسیله آزمایشگاه همکار انجام شده و آزمایشگاه‌های اقماری اجازه نمونه‌گیری و ارسال نمونه را ندارند.

«ضوابط انتخاب آزمایشگاه همکار معاینات سلامت شغلی»

کلیات

رعایت استانداردهای ابلاغ شده توسط آزمایشگاه مرجع سلامت در این خصوص الزامی است.

ب) تجهیزات

آزمایشگاههای سطح ۱

در این گروه از آزمایشگاهها وجود فتومتر، سل کانتر، الیزا ریدر (تمام اتوماتیک plate reader)، گاما کانتر (تمام اتوماتیک) اتونالیزر (حداقل ۴۰۰ تست در ساعت) و فریزر ۸ کشویی (20°C -) الزامی می باشد.

آزمایشگاههای سطح ۲

در این گروه از آزمایشگاهها وجود فتومتر، سل کانتر، الیزا ریدر (حداقل نیمه اتوماتیک)، گاما کانتر (حداقل تک لوله ای)، اتونالیزر (حداقل ۲۰۰ تست در ساعت) و فریزر ۴ کشویی (20°C -) الزامی است.

آزمایشگاههای گروه ۱ حداکثر مجاز به پذیرش ۱۵۰۰۰ نفر در سال جهت انجام تستهای مربوط به معاینات سلامت شغلی با حداکثر تعداد پذیرش روزانه ۱۵۰ نفر می باشند.

آزمایشگاههای گروه ۲ حداکثر مجاز به پذیرش ۱۰۰۰۰ نفر در سال جهت انجام تستهای مربوط به معاینات سلامت شغلی با حداکثر تعداد پذیرش روزانه ۱۰۰ نفر می باشند.

❖ آزمایشگاههایی که در خصوص عدم پذیرش بیمار بالینی به معاونت بهداشت و درمان تعهد بدهند، می توانند با داشتن حداقل تجهیزات متعلق به سطح ۱ تا سقف ۲۵۰۰۰ نفر در سال و حداکثر پذیرش روزانه ۲۰۰ نفر فعالیت نمایند.

ج) نیروی انسانی

نیروی انسانی باید متناسب با تعداد آزمایشهای آزمایشگاه به انضمام آزمایشهای مربوط به معاینات سلامت شغلی بوده ومسئولیت این کار بعهده مسئول فنی خواهد بود. لازم به ذکر است تعداد مناسب نیروی انسانی بر اساس معیارهای Work Load Unit محاسبه می گردد.

د) کنترل کیفی

- ۱- اجرای برنامه کنترل کیفی داخلی و مستند سازی آن در تمام بخشهای مرتبط و نیز قابل قبول بودن نتایج ضروری است.
- ۲- شرکت آزمایشگاه همکار معاینات سلامت شغلی در حداقل ۲ دوره برنامه ارزیابی خارجی کیفیت در سال و کسب نتایج قابل قبول در عرصه آزمایش‌های مربوط به معاینات سلامت شغلی الزامی است.

ه) نمونه گیری

- ۱- با توجه به طول مدت زمان نمونه‌گیری خارج از آزمایشگاه، وجود یک دستگاه ساتریفوژ یا لوله‌های ژل دار و کلدباکس جهت جداسازی سرم در محل نمونه‌گیری کارگاه و انتقال نمونه‌ها به آزمایشگاه الزامی است. بدیهی است نگهداری و انتقال نمونه‌ها در کلیه مراحل می‌بایست در زنجیره سرد مطابق با ضمیمه شماره ۳ (ضوابط تهیه و انتقال نمونه) انجام پذیرد.
- ۲- به ازای هر ۵۰ نفر شاغل معرفی شده در هرنوبت حضور حداقل یک نفر نمونه‌گیر واجد صلاحیت، در محل نمونه‌گیری کارگاه الزامی است.
- ۳- مسئولیت حسن انجام مراحل نمونه‌گیری، نگهداری و انتقال نمونه در زنجیره سرما به عهده مسئول فنی آزمایشگاه می‌باشد.

و) حسن سابقه

- داشتن حسن سابقه آزمایشگاه در انجام آزمایشات مربوط به معاینات سلامت شغلی در تعیین آزمایشگاه همکار الزامی است و آزمایشگاه‌های با سوء سابقه در این خصوص نباید در لیست آزمایشگاه‌های همکار قرار گیرد.
- شایان ذکر است که نحوه ارزیابی و احراز حسن سابقه آزمایشگاه‌ها بر اساس چک لیستهای ارزیابی آزمایشگاه و رفع نواقص اعلام شده می‌باشد.
- در وزارت بهداشت نظارت عالی بر حسن انتخاب آزمایشگاه‌های همکار بر عهده اداره کل آزمایشگاه مرجع سلامت و مرکز سلامت محیط و کار بوده و کلیه شکایات واصله از طرف آزمایشگاه‌ها قابل بررسی و اعمال نظر خواهد بود.

آزمایشگاه مرجع سلامت

مرکز سلامت محیط و کار

ضمیمه (۱)

«ملزومات قرار داد آزمایشات طب کار»

قرار داد منعقدہ باید حاوی موارد ذیل باشد :

الف) موضوع قرارداد

در قرار داد فی ما بین نماینده آزمایشگاه همکار معاینات سلامت شغلی (دولتی / خصوصی) و مسئول فنی کلینیک طب کار (دولتی / خصوصی) / نماینده کارگاه جهت نمونه گیری و انجام آزمایشات طب کار و سلامت شغلی، درج نام کارگاه و تعداد شاغلین مورد آزمایش الزامی می باشد.

ب) زمان قرارداد

در قرار داد تنظیم شده زمان شروع و خاتمه کار باید مشخص گردد.

ج) مبلغ قرارداد

هزینه آزمایشهای انجام شده در بخش خصوصی بر اساس تعرفه بخش خصوصی و در بخش دولتی بر اساس تعرفه بخش دولتی می باشد.

نحوه پرداخت هزینه های ایاب و ذهاب طبق توافق طرفین قرارداد محاسبه می گردد.

د) تعهدات آزمایشگاه

در این بند با تکیه بر موارد زیر وظایف آزمایشگاه دقیقاً مشخص می گردد

- بکار گیری نمونه گیر باتجربه و رعایت زنجیره سرد و استانداردها جهت نگهداری و انتقال نمونه
- رعایت تناسب نیروی انسانی
- رعایت الزامات ایمنی و بهداشت
- انجام آزمایشها در کوتاهترین زمان ممکن
- نگهداری نمونه ها برای مدت زمان معین پس از انجام آزمایش
- بکار گیری روشهای استاندارد برای انجام آزمایشها
- انجام برنامه کنترل کیفیت داخلی و ارزیابی خارجی کیفیت در خصوص آزمایشهای مربوطه و ارایه نتایج
- ممهور بودن جوابها به مهر و امضاء مسئول فنی
- نگهداری نتایج آزمایشها تا ۲ سال
- تعیین دقیق مدت زمان جوابدهی بعد از انجام نمونه گیری
- تکمیل فرم ضمیمه شماره (۲) و ارسال آن به اداره امور آزمایشگاهها و معاونت بهداشتی دانشگاه
- آزمایشگاه متعهد می شود ۵٪ از نمونه های خود را که توسط کلینیک طب کار یا پزشکان سلامت شغلی به صورت تصادفی انتخاب می گردد، جهت تأیید نتایج در اختیار آزمایشگاه مورد وثوق وزارت بهداشت قرار دهد.
- آزمایشگاه متعهد می شود هر ماه حداکثر ۵٪ از نمونه های ارسال شده توسط کلینیک طب کار را به صورت رایگان آزمایش نماید.
- آزمایشگاه متعهد می شود مجوز انجام آزمایشات طب کار را از اداره آزمایشگاهها دریافت کرده و در محل قابل رویت نصب نماید.
- آزمایشگاه متعهد می شود نمونه ها را به مدت یک ماه بعد از انجام آزمایش نگهداری نماید.

- آزمایشگاه متعهد می شود، از برنامه نرم افزاری استفاده نماید که دارای توانایی تفکیک اطلاعات دموگرافیک و نتایج آزمایشهای مربوط به طب کار به صورت مجزا از برنامه پذیرش روزانه بوده و بتواند نتایج فوق را در زمان لازم در اختیار اداره امور آزمایشگاهها، کلینیک طب کار و پزشکان سلامت شغلی قرار دهد.
- نرم افزار مورد استفاده آزمایشگاه باید توانایی اعلام موارد غیر نرمال آزمایشهای سلامت شغلی را به تفکیک از برنامه پذیرش روزانه داشته و بتواند نتایج فوق را در زمان لازم در اختیار اداره امور آزمایشگاهها، کلینیک طب کار و پزشکان سلامت شغلی قرار دهد.

ه) تعهدات کلینیک طب کار / کارگاه

- اطلاع رسانی قبلی برای رعایت شرایط نمونه گیری
- در اختیار گذاشتن فضای کافی برای نمونه گیری و جداسازی نمونه
- ارائه فهرست آزمایشها قبل از اقدام به نمونه گیری
- کلینیک طب کار موظف است نام و نام خانوادگی، سن، جنس و کد ملی افراد مورد آزمایش را به آزمایشگاه همکار طب کار، طبق فرمت درخواستی اعلام نماید.

و) مرجع ذیصلاح حل اختلافات احتمالی در قرارداد مشخص شود.

ضمیمه (۲)

«خدمات ارائه شده آزمایشگاه به کلینیک طب کار/کارگاه»

۱- نام آزمایشگاه

۲- نام کلینیک طب کار

۱- نام کارگاه

۲- تعداد نفرات مورد آزمایش

تعداد و هزینه آزمایشهای انجام شده به تفکیک : (مشابه جدول زیر)

ردیف	نوع آزمایش	تعداد	قیمت
۱	UA		
۲	FBS		
۳	Chol		
۴	Tg		
	• • • •		
	جمع کل		

نام مسئول فنی آزمایشگاه

مهر و امضاء

ضمیمه (۳)

مجوز انجام آزمایش‌های مربوط به معاینات سلامت شغلی

باستناد بخشنامه شماره مورخ.....مقام محترم معاونت سلامت، بدینوسیله به آقای/خانم دکتر.....
مسئول فنی آزمایشگاه مجوز انجام آزمایش‌های مربوط به معاینات سلامت شغلی داده می‌شود. بدیهی است
مدت اعتبار این مجوز یک سال بوده و تمدید آن منوط به رعایت کلیه ضوابط و مقررات مرتبط می‌باشد.

دکتر.....

معاون درمان / رئیس دانشگاه